

SAK:n tavoitteet vuoden 2024 europarlamenttivaaleissa

Seuraa meitä somessa

 SAKSuomenAmmattiliittojenKeskusjarjesto

 @duunarit

 @sak_ffc

SAK 1/2024

Lisätietoja

kansainvälisten asioiden päällikkö

Pekka Ristelä

pekka.ristela@sak.fi

Sisällys

Euroopan unionin on puolustettava arvojaan	5
Euroopan unionin on jatkettava työntekijöiden oikeuksien vahvistamista	5
Ulkomaalaisten työntekijöiden oikeudet ja yhdenvertainen kohtelu on turvattava	6
Euroopan on panostettava köyhyyden vähentämiseen.....	7
EU:n on mahdollistettava tulevaisuusinvestoinnit ja estettävä epäreilu valtioneuvon kilpailu.....	7
Kunnianhimoinen ilmastopolitiikka edellyttää oikeudenmukaista siirtymää.....	8
Yritystoiminnassa on kunnioitettava ihmisoikeuksia.....	10
EU:n ulkosuhteissa on vahvistettava kumppanuuksia ja puolustettava kansainvälisiä sitoumuksia.....	11
Hakijamailta on edellytettävä EU:n työelämänormien noudattamista	12

Euroopan unionin on puolustettava arvojaan

Euroopan unionin perussopimuksissa määritellään unionin yhteiset arvot. Niitä ovat ihmisarvon kunnioittaminen, vapaus, kansanvalta, tasa-arvo, oikeusvaltio ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen, vähemmistöihin kuuluvien oikeudet mukaan luettuina. Näitä arvoja EU:n ja sen jäsenmaiden on puolustettava ja edistettävä entistäkin vahvemmin nyt, kun ne ovat eri puolilla maailmaa vastatuulella.

Erityisen tärkeää EU:n on varmistaa, että sen omat jäsenmaat kunnioittavat unionin arvoja. EU-jäsenyys ei voi olla yhteensopiva ihmisoikeuksien halveksunnan, demokratian alasajon, lehdistönvapauden tukahduttamisen tai oikeusvaltion murentamisen kanssa. Voidakseen suojella kansalaisiaan entistä epävakammassa ja vaarallisemmassa maailmassa EU:n on vahvistettava toimintakykyään ja yhtenäisyyttään demokraattisten oikeusvaltioiden yhteisönä.

Suomelle EU on tärkein arvoyhteisö ja kansainvälisen vaikutusvallan väline. Pienelle, EU:n itärajalta sijaitsevalle maalle vahva, toimintakykyinen ja arvoistaan kiinni pitävä EU on erityisen tärkeä. Siksi Suomen hallituksen ja suomalaisten EU-päätäjien on tärkeä toimia tällaisen unionin puolesta.

Euroopan unionin on jatkettava työntekijöiden oikeuksien vahvistamista

Euroopan unionissa on alusta asti lähdetty siitä, että eurooppalaisilla sisämarkkinoilla ei ole hyväksyttävää kilpailla työntekijöiden oikeuksista tinkimällä. Siksi unionissa on hyväksytty lakisääteisiä vähimmäistasoja muun muassa työsuojelulle, työelämän tasa-arvolle ja työntekijöiden osallistumisoikeuksille.

Viime vuosina EU:ssa on hyväksytty useita hyvin tarpeellisia säädöksiä, joiden tarkoituksena on työelämän tasa-arvon parantaminen ja neuvoteltujen työehtojen turvaaminen kaikille työntekijöille. Myös työsuojelulainsäädäntöä on uudistettu. Uudistustyö on kuitenkin kesken ja muuttuva työelämä vaatii pelisääntöjen pitämistä ajan tasalla. Siksi lainsäädäntötyötä on jatkettava uudella vaalikaudella.

EU:ssa on viime aikoina vahvistunut myös näkemys siitä, että unionin perussopimuksista alkaen tunnustettu järjestäytyneiden työmarkkinaosapuolten rooli on erityisen merkittävä nyt, kun etsitään ratkaisuja digitalisaation ja hiilineutraaliin talouteen siirtymisen kaltaisille suurille talouden ja työelämän murroksille. EU:n onkin jatkettava toimivan työmarkkinavuoropuhelun ja -neuvottelun edellytysten vahvistamista niin EU-tasolla kuin jäsenmaissa.

- Vuonna 2022 hyväksytty vähimmäispalkkadirektiivi on täytäntöön pantava jäsenmaissa työmarkkinaosapuolten autonomiaa kunnioittaen niin, että edellytykset alakohtaisten työehtosopimusten neuvotteluun paranevat ja työehtosopimusten kattavuus direktiivin edellyttämällä tavalla paranee.
- Työsuhdeasema on turvattava kaikille työntekijöille, joiden kohdalla työsuhteen tunnusmerkit toteutuvat. Alustatyöntekijöiden osalta tämä edellyttää alustatyödirektiiviin voimaansaattamista ja tehokasta täytäntöönpanoa. Samalla on torjuttava myös muunlaista työsuhteeseen kuuluvien oikeuksien kiertämistä.
- EU:n työsuojelusäännöksiä pitää työelämän riskien muuttuessa täydentää muun muassa direktiiveillä psykososiaalisista riskeistä ja kuumassa työskentelystä.
- Etätöiden lisääntyminen edellyttää EU:n etätöysäännösten uudistamista. Tarvitaan myös vähimmäissäännöt työntekijöiden oikeudelle olla tavoittamattomissa.
- Tekoälyn työntekijöille haitalliseen käyttöön on syytä puuttua EU-tason säännöksillä.
- Eurooppalaisia yritysneuvostoja (EWC) koskevaa direktiiviä on tehostettava niin, että yritysneuvostojen kuulemis- ja tiedonsaantioikeuksia parannetaan ja ammattiliittojen roolia yritysneuvostojen tuenantajana vahvistetaan. Samalla on varmistettava tehokkaampi oikeussuoja ja turvattava oikeuden saatavuus tilanteissa, joissa EWC-säännöksiä rikotaan.
- Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslainsäädäntöä tulee edelleen kehittää EU-tasolla tosiallisen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Tasa-arvo- ja sukupuolivaikutusten arviointi tulee tehdä kaikkien lainsäädäntö- ja politiikkatoimien valmistelussa.

Ulkomaalaisten työntekijöiden oikeudet ja yhdenvertainen kohtelu on turvattava

Euroopan väestön vanhetessa monessa Euroopan maassa on aloja, joilla osaavasta työvoimasta on pulaa. EU:n sisällä työntekijät saavat liikkua ja hakea työpaikkoja vapaasti, mutta unionin ulkopuoliset työntekijät tarvitsevat kussakin jäsenmaassa erikseen myönnettävän työluvan. EU:n ulkopuolistenkin työntekijöiden osalta unionin säännöillä on kuitenkin pyritty yhdenmukaistamaan menettelyjä, torjumaan väärinkäytöksiä ja varmistamaan työntekijöiden yhdenvertainen kohtelu.

Työperusteinen maahanmuutto on monien Euroopan maiden – Suomi mukaan lukien – talouskasvun ja palveluiden turvaamisen kannalta tärkeää. Samalla on toivottavaa, että maahanmuuttajat kiinnittyvät eurooppalaiseen yhteiskuntiin. Siksi on tärkeää, ettei tilapäinen työttömyysjakso johda työperusteisella oleskeluluvalla oleskelevan ja hänen perheensä karkotukseen. Maahanmuuttajataustaiset työntekijät ovat Suomessakin usein töissä määräaikaisissa työsuhteissa, eivätkä työnhaku ja haastattelut tapahdu käden käänteessä.

Euroopan ulkopuolisten osaajien ohjaamista työvoimapulasta kärsiville aloille pyritään edistämään komission ehdottamalla EU:n osaajareservillä. Koska tilanne työmarkkinoilla vaihtelee, on tärkeää, että työvoiman tarvetta tarkastellaan alakohtaisesti riittävän usein. Samalla tulee kiinnittää huomiota siihen, mitkä tekijät selittävät työvoimapulaa. Usein työvoimapulaa esiintyy tehtävissä, joille on tyypillistä huonot palkat ja työolot.

- Työperusteisella oleskeluluvalla maassa oleskelevalle on työttömyyden sattuessa varattava riittävä aika uuden työn hakemiseen ennen luvan peruuttamista. Komission esittämässä yhdistelmä lupadirektiivissä määritelty kolmen kuukauden enimmäisaika on liian lyhyt.
- Työvoiman rekrytointia edistäviin EU:n järjestelmiin on luotava mekanismit varmistamaan, että niiden kautta työllistyvät saavat heti työntekomaan lakien ja työehtosopimusten mukaiset työehdot. Samalla on estettävä, ettei uusista väylistä tule vuokrafirmojen temmelyskenttä, jolla työehtojen toteutumista on mahdotonta valvoa.
- Euroopan työviranomaisen (ELA) edellytyksiä yhdenvertaisten työehtojen varmistamisessa on vahvistettava.

Euroopan on panostettava köyhyyden vähentämiseen

Työehtojen vähimmäissäännöistä poiketen EU:n toimivalta sosiaaliturvaa koskevissa asioissa on hyvin rajallinen. Tämä on perusteltua, koska eri jäsenmaiden sosiaaliturvajärjestelmät on rakennettu eri tavoin. Suomen sosiaaliturvassa on erityispiirteensä muun muassa turvan järjestämisen ja rahoituksen osalta. Kansallista päätöksentekoa sosiaaliturvan kehittämisessä kannattaa vaalia.

Euroopan yhteinen etu kuitenkin on, että kaikki eurooppalaiset ovat sosiaaliturvan piirissä. Siksi EU:n tulee panostaa sosiaaliturvan saavutettavuuteen, jota erityisesti työnteon uudet muodot ja työnteko rajan ylittävissä tilanteissa haastavat. EU-tasolla voidaan edistää myös toimivia ja kattavia palveluita, joita saavutettava sosiaaliturva tarvitsee rinnalleen.

- Euroopan unionissa on löydettävä keinoja asettaa yhteisiä tavoitteita esimerkiksi lapsiperhe- ja eläkeläisköyhyyden poistamiseksi.
- Yhteisten tavoitteiden asettamiseen EU:lle tarvitaan köyhyyden vastainen strategia.

EU:n on mahdollistettava tulevaisuusinvestoinnit ja estettävä epäreilu valtiontukikilpailu

EU seuraa säännöllisesti jäsenmaidensa talouspolitiikkaa ja antaa siitä vuosittain jäsenmaita ohjaavia suosituksia. Vuosien varrella ohjeistusta määrittäviä sääntöjä on uudistettu useita kertoja, kun olemassa olevat säännöt on todettu epärealistisiksi, tehottomiksi tai vastoin tarkoitustaan

toimiviksi. Säännöt eivät ole estäneet velkakriisejä tai auttaneet hallitsemaan vaihtotaseiden epätasapainoja. Sen sijaan ne ovat vaikeuttaneet tarpeellisia investointeja ja ohjanneet talouspolitiikkaa suhdanteita vahvistavaksi.

Eurovaaleihin tultaessa EU:ssa on käynnissä viimeisin talouspolitiikan uudistus, jolla pyritään korjaamaan sääntöjen epäkohtia ja parantamaan jäsenmaiden edellytyksiä muun muassa ilmastopolitiikan vaatimiin investointeihin. Viime vuosina poikkeuksellisesti sallittuihin joustoihin verrattuna uudet säännöt tulevat kuitenkin ohjaamaan EU-maiden finanssipolitiikkaa kireämmäksi.

Talouspolitiikan sääntöjen ohella jäsenmaiden talouskehitykseen ja eri maiden suhteelliseen asemaan vaikuttavat reilujen sisämarkkinoiden edellyttämät kilpailu- ja valtiontukisäännöt. Kiristynyt kansainvälinen kilpailu on Euroopassakin johtanut jäsenmaita eriarvoistavaan valtiontukikilpailuun, jossa muun muassa Suomen kaltaiset pienet maat häviävät. EU:n tulisikin hillitä valtiontukikilpailua ja samalla investoida EU-tason rahoituksella muun muassa kestävästi vihreän ja digitaalisen siirtymän edistämiseen ja TKI-toimintaan. Tällaisten investointien tulee kohdistua tehokkaasti yhdessä päätettyjen tavoitteiden edistämiseen ja samalla toimia niin, että ne ovat hyödynnettävissä myös Suomen kaltaisissa maissa. Mikäli kansallisiin valtiontukiin perustuva kehitys kuitenkin jatkuu, on myös Suomessa keskusteltava sopeutumisesta uuteen tilanteeseen.

EU:n tulotarve on muiden investointitarpeiden ohella kasvamassa myös näköpiirissä olevan laajentumisen vuoksi. Tässä tilanteessa yhteiset veroratkaisut ovat oikeudenmukaisempi ja tehokkaampi keino kasvattaa unionin tulopohjaa kuin jäsenmaksuosuuksien voimakas kasvattaminen. Lisäksi veroratkaisut edistäisivät paremmin EU:n strategisia tavoitteita. Samalla EU:n on jatkettava työtä haitallisen verokilpailun ja aggressiivisen verosuunnittelun torjumiseksi.

- EU:n velka- ja alijäämäsääntöjen tulee hillitä velkaantumista, mutta samalla niiden pitää mahdollistaa kestävä julkiset investoinnit ja vastasyklinen talouspolitiikka. Vaihtotaseiden hallintaan perustuvia sääntöjä tulee vahvistaa.
- EU:n on puututtava jäsenmaiden väliseen valtiontukikilpailuun. Oikein kohdenetetut EU-tason investoinnit ovat sisämarkkinoiden toiminnan ja pienten maiden kilpailuedellytysten kannalta parempi vaihtoehto.
- EU-tason ratkaisuja tarvitaan unionin tulopohjan vahvistamiseen sekä haitallisen verokilpailun ja aggressiivisen verosuunnittelun torjumiseen.

Kunnianhimoinen ilmastopolitiikka edellyttää oikeudenmukaista siirtymää

Euroopan unionissa asetetuilla ilmastopolitiikan tavoitteilla on ratkaisevan tärkeä rooli jäsenmaiden toimien vauhdittajina. Siksi niiden on jatkossakin

oltava kunnianhimoisia. Mitä nopeammalla aikataululla siirtymässä hiilineutraaliin talouteen onnistutaan, sitä paremmin pystytään rajoittamaan ilmastonmuutoksen katastrofaalisia seurauksia ihmisten elin- ja työympäristöille. Hyvissä ajoin ja ennakoiden toteutettu rakennemuutos auttaa Eurooppaa myös menestymään kilpailussa siirtymän edellyttämästä tuotannosta ja tuotekehityksestä. Kun muutoksessa syntyy hyviä työpaikkoja ja uutta puhdasta tuotantoa, pysymme jatkossakin kehityksen kärjessä.

Riittävän nopea siirtymä hiilineutraaliin talouteen voi onnistua ja saada työntekijöiden tuen vain, jos ilmastotoimet koetaan oikeudenmukaisiksi. Siirtymän luomia uusia työmahdollisuuksia on edistettävä erityisesti niille toimialoille ja alueille, joilla työpaikkoja menetetään ilmastotoimien takia. Työntekijöille pitää olla työjärjestelyin mahdollista ja taloudellisesti houkuttelevaa päivittää osaamistaan työn muuttuessa. Tarvittaessa tulee mahdollistaa uudelle alalle kouluttautuminen. Sosiaaliturvan ja -palveluiden on oltava riittäviä siinä tilanteessa, että työtä ja toimeentuloa ei löydy. Erityisesti pieni- ja keskituloisten kotitalouksien elinkustannusten nousua on kompensoitava. Tällaisen kompensaation tulee olla mukana laajennetussa päästökaupassa.

Seuraavan komission on valmisteltava työntekijöille oikeudenmukaisen siirtymän puitteet, jotka sisältävät konkreettisia lyhyen ja pitkän aikavälin toimia ja tavoitteita. Osana tätä kokonaisuutta EU:hun tulee perustaa oikeudenmukaisen siirtymän keskus, joka seuraa muun muassa sidosryhmien osallistumista, työpaikkakehitystä, osaamistarpeita ja osaamisen kehittämistä sekä oikeudenmukaisen siirtymän toimeenpanoa jäsenvaltioissa.

Oikeudenmukaisen siirtymän onnistumiselle on oleellisen tärkeää, että työntekijät ja ammattiliitot ovat mukana ilmastotoimien valmistelussa ja toteutuksessa kaikilla tasoilla – työpaikoilta EU-päätöksentekoon. Tämän toteutuminen on varmistettava direktiivillä. Oikeudenmukaista siirtymää edesautetaan myös edistämällä toimivia työehtosopimusjärjestelmiä, jotka mahdollistavat siirtymätoimien neuvottelun mukaan työehtosopimuksiin.

Oikeudenmukainen siirtymä edellyttää kestävästä taloutta, joka tuottaa hyvinvointia kaikille planeetan kantokyvyn puitteissa. Euroopan sosiaalisen mallin ja jäsenvaltioiden hyvinvointijärjestelmien tulee olla siirtymäpolitiikan keskiössä. Tämän mukaisesti on vahvistettava Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin seuranta sekä sosiaalisen ja ekologisen kestävyyspaineita talouden eurooppalaisessa ohjausjaksossa.

Yhdessä Euroopan väestön vanhenemisen kanssa siirtymä hiilineutraaliin talouteen edellyttää vahvaa panostusta niin työssä olevien kuin nuortenkin koulutukseen. Koulutustarve kohdistuu myös EU:n ulkopuolelta tulevaan työvoimaan. Koulutuksen laatu, saatavuus ja rahoitus sekä opintososiaaliset edut ovat välttämättömiä tulevaisuustyötä. Koulutettu työvoima on EU:lle ja jäsenmaille kilpailuetu, jota ei kannata menettää.

Osana EU:n ilmasto- ja energiapolitiikkaa tulee korostumaan tavoite energia- ja mineraaliautonomiasta. Tässä on tärkeää varmistaa kestävä kaivostoiminta ja energiantuotanto, joka antaa Suomellekin mahdollisuuksia jatkojalostukselle ja kestäväälle vihreälle yritystoiminnalle.

- EU:n kasvihuonekaasupäästövähennyksen tavoite vuoteen 2040 mennessä tulee olla 90 prosenttia.
- Ilmastosuunnitelmien hallinnollinen direktiivi on päivitettävä siten, että sidosryhmiä osallistetaan entistä vahvemmin ja kaikki relevantit sidosryhmät ammattiliitot mukaan lukien mainitaan direktiivissä.
- Työelämän ja oikeudenmukaisen siirtymän näkökulmaa on vahvistettava EU:n ilmastomuutokseen sopeutumista koskevassa strategiassa.
- EU:n ilmastorahoituksesta osa on korvamerkittävä työntekijöiden koulutusinvestoinneille.
- Vihreän siirtymän edellyttämät osaamisinvestoinnit ja työllisyyden edistäminen on tehtävä velvoittaviksi, kun yritykset saavat EU:n tukea.
- EU:ssa on valmistettava Suomen mallin mukaiset toimialakohtaiset hiilineutraalisuus 2050-tiekartat. Niiden on sisällettävä työntekijöille oikeudenmukaisen siirtymän elementit.
- Seuraavan komission on valmistettava työntekijöille oikeudenmukaisen siirtymän puitteet ja varmistettava direktiivillä työntekijöiden ja ammattiliittojen osallisuus ilmastotoimien valmistelussa ja toteutuksessa.
- Sosiaalisen ja ekologisen kestävyuden painoarvoa on vahvistettava talouden eurooppalaisessa ohjausjaksossa ja EU:n julkisten hankintojen säännöissä.

Yritystoiminnassa on kunnioitettava ihmisoikeuksia

Pitkäaikainen tavoite EU:n yritys vastuudirektiivistä oli tätä kirjoittaessa lähellä, kun unionin toimielimet pääsivät joulukuussa 2023 neuvottelutulokseen yritysten huolellisuusveloitetta koskevasta direktiivistä. Direktiivin on tarkoitus velvoittaa suuret Euroopassa toimivat yritykset arvioimaan ja hallitsemaan toimintansa ympäristö- ja ihmisoikeusriskejä sekä lieventämään ja korjaamaan kielteisiä vaikutuksia.

Samaan aikaan EU-instituutioiden käsittelyssä on pakkotyöasetus, jonka tarkoitus on poistaa pakkotyöllä valmistetut tuotteet EU:n markkinoilta riippumatta siitä, onko ne valmistettu Euroopassa tai tuotu muualta maailmasta.

Tärkeä jo käytössä oleva väline edistää yritys vastuuta on EU:n julkisten hankintojen säännöt, jotka mahdollistavat sosiaalisten ja ympäristöön liittyvien ehtojen asettamisen hankinnoille. Näitä sääntöjä tulee kuitenkin vahvistaa niin, että vastuullisuuskriteerien käyttäminen olisi hankinnoissa pakollista. Työlainsäädännön ja työehtosopimusten noudattamisen pitäisi olla hankinnoissa aina erityisehtona.

- Yritysvastuudirektiivin ja pakkotyöasetuksen voimaantulo ja kattava täytäntöönpano on varmistettava.
- Julkisten hankintojen direktiivejä on vahvistettava niin, että kaikilta hankintoihin osallistuvilta edellytetään työntekijöiden oikeuksien kunnioittamista.
- EU:n on tuettava YK:ssa neuvoteltavaa sitovaa kansainvälistä yritysvastuusopimusta.

EU:n ulkosuhteissa on vahvistettava kumppanuuksia ja puolustettava kansainvälisiä sitoumuksia

Yhtenä maailman johtavista taloudellisista ja poliittisista toimijoista Euroopan unionilla on suuri vastuu siinä, miten se vaikuttaa globaaliin kehitykseen. EU:n lähtökohtana on, että sen demokratiaan ja ihmisoikeuksiin perustuvat arvot ohjaavat myös sen ulkosuhteita. Ihmisoikeuksien, rauhan ja kestävän kehityksen sekä toimivien monenvälisten instituutioiden ja sääntöpohjaisen kaupan edistäminen globaalisti on myös olennainen tekijä siinä, miten EU pystyy vahvistamaan omien kansalaistensa hyvinvointia ja turvallisuutta.

EU neuvottelee jäsenmaidensa puolesta kauppaa- ja investointisopimuksia muiden maiden ja alueiden kanssa. Vuosien varrella näihin sopimuksiin on neuvoteltu yhä sitovampia ehtoja siitä, että osapuolten on kunnioitettava kansainvälisissä sopimuksissa määritellyjä työntekijöiden perusoikeuksia ja muita ihmisoikeuksia sekä ympäristöön liittyviä sitoumuksia. Tästä lähtökohdasta on pidettävä kiinni samalla, kun Euroopan on globaalin kilpailun kiristyessä oltava valmis entistä tasavertaisempaan yhteistyöhön sopimuskumppaniensa kanssa.

EU on yhdessä jäsenmaidensa kanssa maailman suurin kehitysavun antaja. Vuonna 2021 EU käynnisti Global Gateway -strategian, jonka tarkoitus on mobilisoida rahoitusta pääasiassa yksityiseltä sektorilta digitaali-, ilmasto-, liikenne-, terveys-, koulutus- ja tutkimusaloille ympäri maailman. On tärkeää, että Global Gateway -hankkeissa kunnioitetaan ihmisoikeuksia ja kansainvälisiä työelämän normeja, ja että niihin sisältyy selkeät valitus- ja korjausmekanismit. Investointihankkeiden suunnitteluun ja toimeenpanoon on otettava ammattiliitot mukaan varmistamaan työntekijöiden oikeuksien kunnioittaminen ja epävirallisessa taloudessa työskentelevien aseman parantaminen.

- EU:n jatkettava ja edelleen kehitettävä sitovien ihmisoikeuksia ja kestävää kehitystä koskevien ehtojen neuvottelua kauppasopimuksiinsa.
- EU:n rahoittamien kansainvälisten investointien pitää aina noudattaa ihmisoikeuksiin, ihmisarvoiseen työhön ja kestävään kehitykseen liittyviä ehtoja.
- EU:n Global Gateway -hankkeiden on kunnioitettava työntekijöiden oikeuksia. Ammattiliittojen on oltava mukana tämän varmistamisessa.

Hakijamailta on edellytettävä EU:n työelämänormien noudattamista

EU:n laajentuminen on Ukrainan ja Moldovan jäsenyysneuvottelujen avaamisen myötä nousemassa vahvemmin unionin agendalle kuin kertaakaan 20 vuoteen. Ukrainan puolustautuessa Venäjän hyökkäyssotaa vastaan näkymä maan EU-jäsenyydestä saa niin Ukrainan kuin EU:nkin silmissä erityisen suuren arvon. Laajentumisessa on taloudellisen potentiaalin ohella kyse rauhasta, turvallisuudesta ja yhteisistä demokraattisista arvoista.

Kun Ukrainan ja muiden hakijamaiden – joita kaikkiaan on yhdeksän maata itäisessä Euroopassa ja Länsi-Balkanilla – jäsenyysneuvotteluissa kunkin maan edellytyksistä riippuvalla tahdilla edetään, on jäsenyyksien vankosta perusteista ja vahvoista geopoliittisista paineista riippumatta pidettävä kiinni unionin jäsenyyuskriteereistä. EU-jäsenyyteen valmistautuminen edellyttää kaikilta nykyisiltä hakijamailta uudistuksia, joista monet liittyvät esimerkiksi oikeusvaltion vahvistamiseen. Jäsenyyden edellytyksenä hakijamaiden on noudatettava myös EU-lainsäädäntöön sisältyviä työelämän vähimmäisnormeja. Tämän varmistamisessa EU- ja hakijamaiden työmarkkinajärjestöillä on oltava keskeinen rooli.

Uusien jäsenten vastaanottaminen edellyttää myös EU:lta valmistautumista. EU:n päätöksentekojärjestelmän on toimittava nykyistä suuremmassa unionissa, mikä todennäköisesti edellyttää entistäkin useammassa asiassa siirtymistä yksimielisyysvaatimuksesta enemmistöpäätöksiin. Samalla unionille tulee tarve vahvistaa huomattavasti rahoitustaan, jotta se pystyy riittävästi tukemaan uusien jäsenmaiden kehitystä – ja Ukrainan tapauksessa jälleenrakennusta, jota EU tosin on tukemassa jäsenyydestä riippumatta.

Uudet jäsenyydet tarkoittavat myös muutoksia sisämarkkinoilla ja yhteisillä eurooppalaisilla työmarkkinoilla, joilla uusien maiden työntekijät saavat vapauden työnhakuun ja työskentelyyn. Tämä tuo mahdollisuuksia työvoimapulasta kärsivillä aloilla ja alueilla, mutta edellyttää samalla entistä vahvempia toimia liikkuvien työntekijöiden eriarvoisen kohtelun torjumiseksi.

- EU-jäsenyyden edellytyksenä hakijamaiden on noudatettava EU:n työelämän vähimmäisnormeja.
- Työmarkkinajärjestöillä tulee olla keskeinen rooli jäsenyyuskriteerien toteutumisen varmistamisessa.
- Laajentumisen lisäämään työvoiman liikkuvuuteen on varauduttava entistä vahvemmillä toimilla eriarvoisen kohtelun torjumiseksi.